

ความสัมพันธ์ของเสียงสระสั้นยาวกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย

พุทธชาติ ธ.โอบิบาล¹

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจะแสดงให้เห็นว่าความสั้นยาวของเสียงมีความสัมพันธ์กับลักษณะทางเสียงอื่น ๆ และเสียงสระสั้นยาวในภาษาไทยมีความสัมพันธ์กับวรรณยุกต์ ผลการทดลองออกเสียงสระในคำภาษาไทยที่เขียนด้วยรูป < - C > < แ - C > < - ๐C > พบว่าการออกเสียงสระสั้นยาวมีความสัมพันธ์กับวรรณยุกต์ กล่าวคือ อาจคาดเดาได้ว่าเสียงสระจะเป็นเสียงสั้นหรือเสียงยาวเมื่อปรากฏร่วมกับเสียงวรรณยุกต์ดังนี้ สระจะเป็นเสียงสั้น [e ε ๐] เมื่อปรากฏร่วมกับเสียงวรรณยุกต์ต่ำ (เสียงเอก) และเสียงวรรณยุกต์ตก (เสียงโท) และเป็นเสียงยาว [ee eε ๐๐] เมื่อปรากฏร่วมกับเสียงวรรณยุกต์สูงระดับ (เสียงตรี)

คำสำคัญ : ภาษาไทยมาตรฐาน ความสั้นยาวของสระ วรรณยุกต์

---

¹อ.ด.(ภาษาศาสตร์) อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

The Relationships between Thai Vowel Length and Tones

Puttachart Dh. Potibal¹

ABSTRACT

This article is an attempt to clarify the relationships between length and other phonetic qualities, as well as to demonstrate that in Thai vowels length is concomitant with tones. It is found that vowel length of the Thai vowels within forms <l - C> <ll - C> <- əC> might be predictable by tones. The vowels are pronounced short [e ε ɔ] when they are accompanied with the low and falling tones, and pronounced long [ee ee ɔɔ] with the high tone.

Key Words : standard Thai, vowel length, tone

---

¹Ph.D. (Linguistics); Department of the Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences,

ความสัมพันธ์ของเสียงสระสั้นยาวกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย

พุทธชาติ ธ.โปธิบาล

1. คำนำ

ความสั้นยาวของเสียงสระในภาษาไทย¹ เป็นความต่างที่มีนัยสำคัญเนื่องจากการออกเสียงสระเป็นเสียงสั้นหรือยาวจะมีผลต่อการเปลี่ยนความหมายของคำได้ เช่น สระอะ-อา ในคำว่า ตัก-ตาก สระ เอะ-เอ ในคำว่า เช็ด-เขต สระ อี-อี ในคำว่า จิบ-จิบ เป็นต้น ในคำเหล่านี้เราจะเห็นว่ารูปสระของคำที่ออกเสียงสั้นหรือยาวเป็นรูปที่แตกต่างกัน คือ < ั > - < ำ > - < ิ > - < ี > - < เ > และ < ึ > - < ื > ตามลำดับ การออกเสียงคำใดเป็นเสียงสั้นหรือเสียงยาว จึงไม่มีความสับสน แต่ปรากฏว่ามีคำบางคู่ที่ออกเสียงสระสั้นยาวแตกต่างกันทั้งที่มีรูปสระเหมือนกัน เช่น เช่น-เค้น แข่ง-แข่ง ท้อง-ท้อง เมื่อพิจารณาคำเหล่านี้จะเห็นว่าคำที่มีรูปวรรณยุกต์เอก ได้แก่ เช่น แข่ง ท้อง ออกเสียงสระเป็นเสียงสั้น ส่วนคำที่มีรูปวรรณยุกต์โท ได้แก่ เค้น แข่ง ท้อง ออกเสียงสระเป็นเสียงยาว

ความสับสนในการออกเสียงสระสั้นยาวในภาษาไทยในกรณีที่คำมีรูปสระเหมือนกัน จะเกิดขึ้นในคำที่มีรูปสระ < เ > < แ > < อ > เท่านั้น ดังที่ปรากฏในการออกเสียงคำตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนจึงประสงค์จะแสดงให้เห็นว่าความสั้นยาวของเสียงมีความสัมพันธ์กับลักษณะทางเสียงอื่น ๆ และเสียงสระสั้นยาวในภาษาไทยมีความสัมพันธ์กับเสียงวรรณยุกต์

2. ความสั้นยาวของเสียงสระคืออะไร

ในแง่สัทศาสตร์ ความสั้นยาวของเสียง (length/quantity) หมายถึงช่วงความยาวของเวลาในการเปล่งเสียง ซึ่งจะปรากฏได้ทั้งในเสียงพยัญชนะและเสียงสระ โดยมีระดับความยาวของเสียงแตกต่างกันได้มากถึง 5-6 ระดับ แต่โดยทั่ว ๆ ไป ภาษาที่มีความสั้นยาวของเสียงมักมีระดับความยาวของเสียงต่างกันเพียง 2-3 ระดับเท่านั้น ในภาษาที่มีความสั้นยาวของเสียง 2 ระดับ มักใช้คำที่เรียกระดับความสั้นยาวของเสียงต่างกันเป็นสั้น (short) และ ยาว (long) และหากมีความสั้นยาวของเสียงเป็น 3 ระดับก็จะมีระดับที่เป็นกลาง (medium/half-long) เพิ่มเข้ามา (Jones, 1972 : 232)

การศึกษาเรื่องความสั้นยาวของเสียงในภาษาต่าง ๆ ได้พบว่า มีปัจจัยหลายประการที่สัมพันธ์กับการแปรของความสั้นยาวของเสียงซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ (Jones, 1967 : 124-6; Lehiste, 1970 : 18-40; Delattre, 1965 : 63-65; Abercrombie, 1967 : 80-82; Ladefoged & Maddieson, 1990 : 93-122)

2.1 ลักษณะธรรมชาติของเสียงสระและเสียงพยัญชนะ เสียงแต่ละเสียงในภาษาจะมีความสั้นยาวแตกต่างกันโดยตัวของมันเอง ทั้งนี้เนื่องจากการออกเสียงที่แตกต่างกันทั้งในแง่ฐานกรณ์และลักษณะ

ของการออกเสียง เช่น ในภาษาสวีดิช เสียงสระสูง i y o จะมีความยาวนานน้อยกว่าเสียงสระต่ำ a ö ä หรือเสียงพยัญชนะที่เกิดฐานกรณริมฝีปากจะยาวกว่าที่เกิดฐานกรณปุ่มเหงือก หรือเพดานอ่อน เป็นต้น

2.2 อิทธิพลของเสียงพยัญชนะที่มีต่อความสั้นยาวของเสียงสระ เสียงพยัญชนะที่นำหรือตามเสียงสระจะทำให้ความสั้นยาวของเสียงสระเปลี่ยนไป กล่าวคือ ในพยางค์ที่มีความยาวเท่ากันถ้าพยัญชนะมีเสียงยาวสระก็จะสั้นลง แต่ถ้าเสียงพยัญชนะสั้นเสียงสระก็จะมีความยาวเพิ่มขึ้น เช่น ในภาษาอิตาลี สระในคำ dante จะยาวกว่าเสียงสระในคำ date เนื่องจากเสียงพยัญชนะ n มีความยาวนานกว่า t (Jones, 1967 : 125) หรือที่เดอแลตตร์ (Delattre, 1965 : 63) พบว่าเสียงสระในคำ bit bill bid bin มีความยาวต่างกัน เนื่องจากอิทธิพลของเสียงพยัญชนะท้ายที่ต่างกันดังนี้ bit (10cs)² bill (14cs) bid (16cs) bin (18cs)

2.3 ความสั้นยาวของเสียงและคุณลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียง ในภาษาที่มีความต่างของเสียงสระสั้นยาว จะพบว่าความสั้นยาวของเสียงอาจจะเป็นความเร็วช้าในการออกเสียง (quantity) เช่น สระอะ-อา (a-a:) ในภาษาไทย หรือเป็นคุณลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียง (phonetic quality) เช่น ในภาษาอังกฤษ เสียงสระ i ในคำ beat จะมีเสียงยาวกว่า I ในคำ bit (Delattre, 1965 : 63)

2.4 เสียงซ้อน (supra-segmentals) ความสั้นยาวของเสียงมีแนวโน้มว่าจะเกิดร่วมกับเสียงซ้อนเสมอ ซึ่งทำให้ตัดสินได้ยากกว่าเสียงใดแปรตามเสียงใด เช่น ในภาษาหลาย ๆ ภาษา เสียงสั้นยาวจะแปร

ตามเสียงหนักเบา (stress) และในภาษาที่มีทั้งความต่างของเสียงสั้นยาวและเสียงสูงต่ำ (length distinctions and tone distinctions) ก็เชื่อว่าน่า จะมีความสัมพันธ์กันระหว่างความสั้นยาวของเสียงกับเสียงสูงต่ำ เช่น ในภาษาอังกฤษ เสียงสระในถ้อยคำที่มีทำนองเสียงตก-ขึ้น (falling-rising) จะยาวกว่าเสียงในถ้อยคำที่มีทำนองเสียงปกติ (plain statement) (Jones, 1967 : 126)

2.5 จำนวนของเสียงเวดล้อม ความสั้นยาวของเสียงที่มากขึ้นหรือน้อยลงจะแปรผกผันกับจำนวนของเสียงที่เวดล้อม กล่าวคือ ในคำที่มีเสียงหลายเสียงความสั้นยาวของเสียงจะน้อยลง ในขณะที่ความสั้นยาวของเสียงจะมากขึ้นถ้าคำนั้นมีจำนวนเสียงน้อย

2.6 ตำแหน่งของพยางค์ ความสั้นยาวของพยางค์ที่ลงเสียงหนักจะต่างกันเมื่ออยู่ในสภาพเวดล้อมที่ต่างกัน คือ ถ้าอยู่ใกล้หรืออยู่ระหว่างพยางค์ที่ลงเสียงเบาความยาวก็จะน้อยลงกว่าเมื่ออยู่ใกล้กับพยางค์ที่ลงเสียงหนัก หรือปรากฏตามลำพัง (in isolation) หรือในบางภาษา เช่น ภาษาเอสโทเนียน ปรากฏว่า เสียงสระในพยางค์ที่ 2 ที่ลงเสียงเบาจะมีความยาวกว่าเสียงสระในพยางค์แรกที่เป็นพยางค์สั้นและลงเสียงหนัก (Lehiste, 1970:40)

การศึกษาเรื่องความสั้นยาวของเสียงสระในภาษาต่าง ๆ มีปัญหาและผลการศึกษาที่แตกต่างกันไป และความสั้นยาวของเสียงก็จะมีความแตกต่างกันไป และเป็นนัยสำคัญเฉพาะในบางภาษาเท่านั้น ความแตกต่างของเสียงสั้นยาวอาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุ เช่น ความต่างของเสียงสั้นยาวในภาษานอร์วีเจียน ไอซ์แลนด์ สวีดิช เนื่องมาจากโครงสร้างของพยางค์

ความต่างของเสียงสั้นยาวในภาษาฟินนิช เกิดจากการที่เสียงสระยาวมีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงมาจากเสียงสระประสม เป็นต้น นอกจากนี้ความสั้นยาวของเสียงสระอาจเกิดร่วมกับความต่างของลักษณะทางเสียงของสระก็ได้ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการตีความว่าอะไรมีความสำคัญมากกว่ากันในการแยกความต่างของเสียง

3. ความสั้นยาวของเสียงสระในภาษาไทย

3.1 วิวัฒนาการของสระสั้นและสระยาวในภาษาไทย การศึกษาเรื่องความสั้นยาวของเสียงสระในภาษาไทยมีทั้งที่เป็นการศึกษาเชิงประวัติและการศึกษาเชิงปัจจุบัน ในการศึกษาเชิงประวัติ มีงานที่กล่าวถึงการเกิดสระสั้นยาวในภาษาไทยหลายชิ้น อาทิ Sarawit (1973) Li (1977) และ Brown (1979)

งานของ Sarawit และ Li ชี้ให้เห็นว่า ระบบสระในภาษาไทยดั้งเดิมเป็นสระเดี่ยว 9 เสียง คือ

*i *ī *u
*e *Λ *o
*ε *a *v

และในภาษาไทยดั้งเดิมกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้จะมีวิวัฒนาการของเสียงสระที่ทำให้เกิดเป็นสระสั้นยาวแต่ไม่ครบทุกคู่ดังนี้

*i *ii *ī *īī *u *uu
*e *o
*εε *a *aa *vv

สำหรับในภาษาลูกกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ในปัจจุบันจะมีระบบสระเดี่ยวที่มีความสั้นยาวเป็นบางคู่

โดยส่วนใหญ่จะมีเฉพาะสระ a-aa แต่ในภาษาไทยจะมีระบบสระเดี่ยวที่มีความต่างของสระสั้นยาวครบทุกเสียง ทำให้เกิดระบบสระ 18 เสียง คือ

i ii ī īī u uu
e ee Λ ΛΛ o oo
ε εε a aa v vv

การเกิดความต่างของเสียงสระสั้นยาวในภาษาไทยครบทุกเสียงทำให้ Li ตั้งสมมุติฐานว่า สระ ee ε oo v เป็นเสียงที่เกิดขึ้นในภาษาไทยในภายหลังโดยมีสาเหตุสำคัญเนื่องจากการยืมคำภาษาอื่นเข้ามา ผนวกกับการเปลี่ยนแปลงของเสียงสระในภาษาไทยเอง

การศึกษาเกี่ยวกับการเกิดความต่างของเสียงสระสั้นยาวในภาษาไทยเฉพาะเสียงสระ e-ee ของพุทธชาติ (2538 : 112-137) โดยดูจากรูปตัวเขียนของสระพบว่า ความต่างของสระ e- ee เพิ่งจะปรากฏขึ้นในช่วงเวลาระหว่างสมัยรัชกาลที่ 4 ถึงรัชกาลที่ 7 โดยมีรูปตัวเขียนที่แสดงให้เห็นความต่างของสระซึ่งคาดว่ามันจะแสดงความต่างของเสียงสั้นยาวคือ รูปเขียน <e - C> <ē - C> ในพยางค์ปิด รูปสระ <ē - C> เป็นรูปที่เริ่มปรากฏในสมัยอยุธยา ส่วนรูป <e - C> นั้นปรากฏมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย การปรากฏเช่นนี้แสดงว่าน่าจะมีการเปลี่ยนแปลงเรื่องความสั้นยาวของเสียงสระในสมัยสุโขทัยมิได้มีมาก่อนในช่วงระยะเวลาก่อนหน้านี้ นอกจากนี้ข้อมูลยังชี้ให้เห็นว่าการยืมน่าจะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ปรากฏคำที่มีเสียงสระสั้นยาว e-ee ในภาษาไทยจำนวนมาก และเป็นเหตุให้เกิดความต่างของเสียงสระสั้นยาวด้วย

ส่วน Brown (1979) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับความสั้นยาวของเสียงสระในภาษาไทย ได้เสนอสมมุติฐานว่า สระในภาษาไทยมีระบบสระดั้งเดิม 3 ระบบ คือ

3.1.1 ระบบสระเดี่ยวเสียงสั้น

i i u
e o
a

3.1.2 ระบบสระเดี่ยวเสียงยาว

ii ii uu
ee oo
aa

3.1.3 ระบบสระประสม

ia ia ua
ea oa
(aa)

Brown เสนอความคิดว่า สระ eɛ และ oo เป็นสระที่มีวิวัฒนาการมาจากสระประสม ea และ oa ตามลำดับ และสระสั้น e กับ o ก็เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของเสียงสระยาว eɛ และ oo กลายเป็นเสียงสระสั้น

สมมุติฐานของ Brown มีหลักฐานจากการที่มีกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่กำลังดำเนินอยู่ในภาษาถิ่นบางภาษา เช่น ไทยขาว (Gedney, 1964 อ้างใน Brown, 1979 : 62) อย่างไรก็ตาม เนื่องจากกระบวนการเปลี่ยนแปลงนี้ไม่ปรากฏในภาษาไทยปัจจุบันแล้ว และไม่ปรากฏในรูปตัวเขียนภาษาไทยด้วย การพิสูจน์สมมุติฐานของ Brown จึงต้องอาศัยการศึกษาเปรียบเทียบกับภาษาอื่น และไม่สามารถกระทำได้ในระยะเวลาสั้น ๆ

3.2 สระสั้นและสระยาวในภาษาไทยปัจจุบัน

การศึกษาในเชิงปัจจุบันเกี่ยวกับสระสั้นยาวที่น่าสนใจ

เป็นการศึกษาเสียงสระสั้นยาว และความสัมพันธ์ของเสียงสระกับเสียงวรรณยุกต์ในทางกลศาสตร์ เช่น การศึกษาของ Abramson (1962); Kanda (1972 : 28-32); Abramson & Ren (1990 : 79-92)

การศึกษาของ Abramson (1962 : 139) ที่เกี่ยวกับความสั้นยาวของสระชี้ให้เห็นว่าการแปรของเสียงสระยาวมีความสัมพันธ์กับเสียงวรรณยุกต์ คือในสระยาวหรือสระประสม เสียงสระที่เกิดกับวรรณยุกต์กลางและวรรณยุกต์ต่ำมีแนวโน้มที่จะมีเสียงยาวกว่าเสียงสระที่เกิดกับวรรณยุกต์ขึ้น ซึ่งก็มีเสียงยาวกว่าเสียงสระที่เกิดกับวรรณยุกต์สูงและวรรณยุกต์ตก

Kanda (1972) ได้ศึกษาเฉพาะความต่างของเสียงสระสั้นยาว a - aa ในคำ 6 คู่ ที่แต่ละคู่มีเสียงพยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์เหมือนกัน ได้แก่ สัตว์-สาด เขียว-ยาว หยั่ง-อย่าง ยิง-ยาง เข่า-ข่าว ไช-ชาย ผลการศึกษาพบว่าสระสั้นจะมีช่วงความยาวสั้นกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับสระยาว ซึ่งเป็นคู่กัน โดยช่วงสั้นยาวของสระจะขึ้นอยู่กับเสียงที่อยู่ใกล้เคียง และเมื่อสระยาวในคำไปปรากฏอยู่ในวลีหรือประโยค ความยาวของสระจะน้อยกว่าเมื่อปรากฏเป็นคำเดี่ยว ๆ และผลการศึกษาประการสุดท้ายคือ พบว่าเสียงวรรณยุกต์ไม่มีผลต่อช่วงสั้นยาวของสระที่เปลี่ยนไป

การศึกษาของ Abramson & Ren (1990) เป็นการศึกษาที่ต้องการตอบคำถามว่า ในภาษาที่มีความต่างของเสียงสระสั้นยาวปรากฏร่วมกับความต่างของลักษณะของสระ สิ่งใดจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความต่างของเสียงสระสั้นยาว ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ในภาษาไทยนั้น ความสั้นยาวเป็นสิ่งที่แสดงความต่าง

ของสระสั้นยาว ไม่ใช่สัญลักษณ์ของสระ (ความสั้นยาวเป็นลักษณะเสียงซ้อน -suprasegmental feature- ที่ปรากฏร่วมกับเสียงสระหนึ่งแล้วทำให้สระนั้นต่างกันระหว่างสระเสียงสั้นกับสระเสียงยาว แต่ไม่ใช่ลักษณะประจำตัวของสระนั้น ๆ ที่จะต้องมีความสั้นหรือยาว)

4. ความสัมพันธ์ของเสียงสระสั้น-ยาวกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย

Jones (1967 : 180-184) พบว่า มีภาษาหลายภาษาที่ความยาวของเสียงสระมีความสัมพันธ์กับเสียง วรรณยุกต์ เช่น ภาษาจีน (Pekingese) เสียงสระที่เกิดกับวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น จะมีเสียงยาวกว่าเมื่อเกิดกับเสียงวรรณยุกต์อื่น ๆ หรือภาษา Serbo-Croat จะมีสระที่มีความสั้นยาว 3 ระดับ คือ short, fairly long และ very long ซึ่งปรากฏร่วมกับวรรณยุกต์ต่างกัน เป็นต้น

Gandour (1977) เสนอบทความเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเสียงสระสั้นยาวกับเสียงวรรณยุกต์โดยใช้หลักฐานจากภาษาไทยถิ่นเหนือและภาษาไทยถิ่นใต้ กล่าวโดยสรุปได้ว่าเสียงสระสั้นยาวในภาษาถิ่นทั้งสองนี้มีการปรากฏโดยทั่วไปคือ เสียงสระยาวปรากฏร่วมกับเสียงวรรณยุกต์ขึ้น (rising tone) และเสียงวรรณยุกต์ที่ไม่ใช่เสียงสูง (non-high tone) และเสียงสระสั้นปรากฏร่วมกับเสียงวรรณยุกต์ตก(falling

tone) และเสียงวรรณยุกต์สูงระดับ (high-level tone)

ในภาษาไทยผู้เขียนพบว่า เสียงสระในคำที่มีรูปเขียนวรรณยุกต์เอก เช่น เก่ง เบ่ง แล่ง แห่ง ช่อง ค่อย มักมีเสียงสั้นในขณะที่คำที่มีรูปวรรณยุกต์โท⁴ เช่น เก้ง เบ้ง แล้ง แห่ง น่อง ร้อย มักมีเสียงยาว เมื่อพิจารณารูปสระในคำเหล่านี้ก็จะเห็นว่ารูปสระเป็น <เ -C>, <แ -C>, <- อC> ทั้งสองกลุ่ม ทั้ง ๆ ที่คำกลุ่มแรกมีสระเสียงสั้น ซึ่งควรจะเขียนด้วยรูปที่ต่างออกไป คือ ใช้รูปเขียนแทนสระเสียงสั้น <เ^๑ C> <แ^๑ C> และ <เ^๑ อC> ตามลำดับ การที่รูปของสระไม่แสดงความสั้นยาวเช่นนี้จึงดูราวกับว่า เครื่องหมายวรรณยุกต์ที่แตกต่างกันในคำทั้งสองกลุ่มจะเป็นเครื่องแสดงความสั้นยาวของเสียงสระไปโดยปริยายเมื่อเป็นดังนี้จึงน่าที่จะเป็นไปได้ว่าเสียงสระสั้นยาวในภาษาไทยมีความสัมพันธ์กับเสียงวรรณยุกต์

ผู้เขียนได้ลองพิสูจน์สมมุติฐานดังกล่าวมานี้ โดยการพิจารณาคำภาษาไทยที่ปรากฏในพจนานุกรมภาษาไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เฉพาะคำพยางค์เดียวที่เป็นคำเป็น พยางค์เปิด และมีรูปวรรณยุกต์ เอก (ˊ) และ โท (ˋ) ที่มีเสียงสระเป็นเสียง e-ee ε-εε o-oo ได้ข้อมูลทั้งสิ้น 314 คำ ผู้เขียนจำแนกข้อมูลตามรูปสระ <เ - C> <แ - C> <- อC> รูปวรรณยุกต์เอก โท และรูปอักษรพยัญชนะท้าย ที่เป็นเสียง / -m -n -ŋ -j -w/ ตามมาตราตัวสะกด กม กน กง เกย เกอว ตามลำดับ ดังปรากฏในตารางที่ 1

เสียง พยัญชนะ ท้าย	วรรณยุกต์		รูปสระ						รวม
			<เ - C>		<แ - C>		< - อC>		
	รูป	เสียง	e	ee	ε	εε	อ	ออ	
-m	.	เอก	-	-	1	-	13	-	14
		โท	1	-	1	-	5	-	7
		ตรี	1	-	1	3	4	2	11
		ตรี	-	1	-	3	-	9	13
-n	.	เอก	3	-	7	-	13	2	25
		โท	4	-	9	-	11	-	24
		โท	2	-	7	-	4	3	16
		ตรี	-	5	-	3	-	7	15
-ŋ	.	เอก	10	-	14	-	16	-	40
		โท	4	-	11	-	15	-	30
		โท	5	-	1	7	15	-	28
		ตรี	2	5	-	6	-	11	24
-w	.	เอก	-	-	3	-	-	-	3
		โท	1	-	3	-	-	-	4
		โท	-	-	7	5	-	-	12
		ตรี	-	-	-	6	-	-	6
-j	.	เอก	-	-	-	-	12	-	12
		โท	-	-	-	-	11	-	11
		โท	-	-	-	-	9	3	12
		ตรี	-	-	-	-	-	7	7
รวม			33	11	65	33	128	44	314

ตารางที่ 1 แสดงการปรากฏร่วมกันของเสียงสระสั้นยาว e-ee ε-εε อ-ออ กับเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทย

เพื่อแสดงการปรากฏของเสียงสระสั้นยาว e-ee ε-εε อ-ออ ที่ปรากฏร่วมกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยอย่างชัดเจน ผู้เขียนจะใช้ภาพ⁵

แสดงการปรากฏของเสียงสระสั้นยาวกับวรรณยุกต์ดังต่อไปนี้

	A	B	C
1	เขน	เข่น	เข้ม
	เขน	เข่ง	เข้ง
	ถอง	ถ่อง	ถ້อง
2	เกรง	แก่ง	แก้ง
	แกน	แก่น	แก้ม
	กอง	ก่อง	ก້อง
3	เดน	เด่น	दैง
	แดน	แด่น	แ้าม
	ดอง	ด่อง	ด້อม
4	เลน	เล่น	เร้น
	แกง	แก่ง	แก้ง
	ทอง	ท่อง	ท້อง

รูปที่ 1 ตัวอย่างคำที่มีเสียงสระ e-ee e-ee w-w

เมื่อพิจารณาเสียงวรรณยุกต์และความสั้นยาวของเสียงสระในคำในแต่ละช่อง จะพบว่าคำในช่องต่าง ๆ มีเสียงวรรณยุกต์ที่สัมพันธ์กับเสียงสระ

สั้นยาว ดังจะแสดงให้เห็นชัดเจนในภาพที่ 2 และ 3 ดังต่อไปนี้

	A	B	C
1	จัตวา		
2	สามัญ	เอก	โท
3			
4		โท	ตรี

รูปที่ 2 การปรากฏของเสียงวรรณยุกต์
ภาษาไทย

	A	B	C
1	ยาว		
2	ยาว	สั้น	สั้น/ยาว
3			
4		สั้น	ยาว

รูปที่ 3 การปรากฏของเสียงสระสั้นยาว
e-ee ε-εε o-oo

ภาพที่ 2 และภาพที่ 3 อ่านได้ดังนี้

คำในช่อง A1 มีเสียงวรรณยุกต์จัตวา
และมีสระเป็นเสียงยาว

คำในช่อง A2,3,4 มีเสียงวรรณยุกต์
สามัญ และมีสระเป็นเสียงยาว

คำในช่อง B1,2,3 มีเสียงวรรณยุกต์
เอก และมีสระเป็นเสียงสั้น

คำในช่อง B4 มีเสียงวรรณยุกต์โท
และมีสระเป็นเสียงสั้น

คำในช่อง C1,2,3 มีเสียงวรรณยุกต์โท
และมีสระเป็นเสียงสั้นหรือยาว

คำในช่อง C4 มีเสียงวรรณยุกต์ตรี
และมีสระเป็นเสียงยาว

เมื่อพิจารณาข้อมูลในตารางที่ 1 ประกอบ
กับภาพที่ 1,2,3 ผู้เขียนพบว่าคำที่มีรูปวรรณยุกต์เอก

ทุกคำมีเสียงสระเป็นเสียงสั้น ยกเว้นเพียงสองคำ คือ
ก่อน อ่อน ซึ่งมีสระเป็นเสียงยาว ส่วนคำที่มีรูป
วรรณยุกต์โทนั้นปรากฏว่าคำที่มีเสียงวรรณยุกต์ตก
(เสียงโท) จะมีทั้งเสียงสระสั้นและยาวอย่างไรก็ตาม
สระจะเป็นเสียงสั้นมากกว่าเสียงยาว ส่วนคำที่มีเสียง
วรรณยุกต์สูงระดับ (เสียงตรี) จะมีเสียงสระเป็นเสียง
ยาวทุกคำ

กรณีที่เกิดขึ้นดังกล่าวมานี้อาจอธิบายได้
ว่า เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของเสียงวรรณยุกต์ใน
ภาษาไทย^๕ คือ เสียงวรรณยุกต์ B4 กับ C123 ทำให้
ภาษาไทยกรุงเทพฯปัจจุบันมีเสียงวรรณยุกต์ B4 กับ
C123 มีการเปลี่ยนแปลงไปเหมือนกันเป็นเสียงตก
(เสียงโท) เหมือนกัน การรวมตัวของเสียงวรรณยุกต์
ดังกล่าวมาแล้วนี้ ยังทำให้เกิดคำพ้องเสียงขึ้นด้วย
ระหว่างคำที่มีอักษรพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำและมี
รูปวรรณยุกต์เอก กับคำที่มีอักษรพยัญชนะต้นเป็น

อักษรสูงและมีรูปวรรณยุกต์โท เช่น ซ่อม-ล้อม ท่อง-
ถ่อง ค่อน-ช้อน ค่อย-ช้อย

เมื่อเสียงสระที่ปรากฏในคำที่มีรูป
วรรณยุกต์เอกหรือวรรณยุกต์ B เป็นเสียงสั้น การ
รวมกันของเสียงวรรณยุกต์ B4 กับ C123 จึงทำให้
สระที่เกิดร่วมกับวรรณยุกต์ C123 กลายเป็นเสียงสั้น
แทนที่จะเป็นเสียงยาวอย่างที่ฟังจะเป็นด้วย อย่างไรก็ตาม
การเปลี่ยนแปลงนี้อาจจะยังไม่กระจายไปในคำทุก
คำ จึงยังคงมีคำบางคำที่มีเสียงยาวอยู่แม้ว่าจะมีเสียง
วรรณยุกต์ตก (เสียงโท) เหมือนกัน เช่น แห้ง แก้ว
แก้ม ท้อม ก้อน ต้อน อ้อม เป็นต้น

ส่วนในประเด็นที่เกี่ยวกับการใช้รูปเขียน
แทนเสียงสระเหมือนกันในขณะที่ออกเสียงต่างกันจะ
เป็นไปได้อย่างไรนั้น พุทธชาติ (2536:38-128) พบว่า
ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง มีการใช้รูปสระ
<เ - C> <แ - C> <อ C> ในคำที่มีรูปวรรณยุกต์
เช่น

เพ็ง	“เพ่ง”	แก้ม	“แก่น”
แจ้ว	“แจ้ว”	ถ่อง	“ถ่อง”
จ้อน	“จ้อน”	จ้อง	“จ่อง”

พุทธชาติสันนิษฐานว่า การปรากฏหลักฐานที่เป็นรูป
เขียนเช่นนี้แสดงให้เห็นว่ามีความพยายามที่จะเขียน

รูปสระให้ตรงกับเสียงสระสั้นที่ออกเสียงจริง ๆ ใน
ภาษา แต่คงจะเนื่องจากการที่พบว่า เสียงสระในคำที่
มีรูปวรรณยุกต์เอก คำที่มีรูปวรรณยุกต์โทเสียงโท
และคำที่มีรูปวรรณยุกต์จัตวาจะออกเสียงสระเป็น
เสียงสั้นเสมอ ในขณะที่คำที่มีรูปวรรณยุกต์โทเสียงตรี
จะออกเสียงสระเป็นเสียงยาวเสมอ ทำให้ไม่มีความ
จำเป็นจะต้องใช้รูปสระสั้นในคำเหล่านั้น ดังนั้นในเวลา
ต่อมาจึงไม่ปรากฏรูปไม้ไต่คู้เพื่อแสดงเสียงสั้นในคำที่
มีรูปวรรณยุกต์อีก และเป็นมาตรฐานทุกวันนี้

5. สรุป

การพิจารณาข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับการ
การออกเสียงสระเป็นเสียงสั้นหรือเสียงยาว และความ
สัมพันธ์ของเสียงสระกับเสียงวรรณยุกต์ดังที่ได้นำ
เสนอในบทความนี้เป็นการให้คำอธิบายปรากฏการณ์
ความสัมพันธ์ของเสียงสระสั้นยาวกับเสียงวรรณยุกต์
ในภาษาไทยแบบหนึ่งซึ่งอาศัยข้อมูลทางภาษาศาสตร์
เชิงประวัติมาสนับสนุน การอธิบายความสัมพันธ์ของ
เสียงสระสั้นยาวกับเสียงวรรณยุกต์ยังอาจอธิบายได้
โดยแนวทางอื่น ๆ ซึ่งน่าจะได้มีการศึกษาสำรวจต่อไป

เชิงอรรถ

- 1 ภาษาไทย หมายถึง ภาษาไทยกรุงเทพฯ
- 2 cs = centiseconds เป็นหน่วยที่ใช้วัดความยาวของเสียง
- 3 ตัวอย่างเช่น ในภาษาไทย เสียงสระสั้นในพยางค์ปิดจะทำให้เป็นเสียงยาวได้ในพยางค์เปิด (Sarawit, 1973; Li, 1977)
- 4 ค่าที่มีรูปวรรณยุกต์โทจะมีเสียงวรรณยุกต์ได้ 2 เสียง คือเสียงวรรณยุกต์ตก (เสียงโท) เช่น เส้น แข็ง ก้อง และเสียงวรรณยุกต์สูงระดับ (เสียงตรี) เช่น เว้น แท้ง ท้อง
- 5 ภาพที่ใช้แสดงการปรากฏของเสียงสระสั้นยาวร่วมกับเสียงวรรณยุกต์นี้ดัดแปลงมาจาก "กล่องทดสอบเสียงวรรณยุกต์" ของ Gedney (1972) ซึ่งมีลักษณะเป็นตารางที่มีช่องอยู่ 20 ช่อง (ดูภาพในเชิงอรรถที่ 6) ช่องในแนวนอนมี 4 แถว ช่องในแนวตั้งมี 5 แถว คือ A B C DL DS ค่าที่ปรากฏในแถว A B C เป็นค่าเป็น ส่วนค่าที่ปรากฏในแถว DL และ DS เป็นค่าตายเสียงยาวและค่าตายเสียงสั้นตามลำดับ ภาพที่ดัดแปลงมานี้มีเฉพาะแถว A B C ซึ่งจะแสดงการปรากฏของเสียงวรรณยุกต์ในค่าเป็นการที่ไม่แสดงค่าในแถว DL DS เนื่องจากค่าตายในภาษาไทยมีความต่างของเสียงสระสั้นยาวอย่างชัดเจน ความหมายของช่องในตารางที่ใช้ มีดังนี้

ค่าที่ปรากฏในช่องของแต่ละแถวตามแนวตั้งมีโครงสร้างของค่าดังนี้ :

ค่าในแถว A = ค่าที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์

ค่าในแถว B = ค่าที่มีรูปวรรณยุกต์เอก

ค่าในแถว C = ค่าที่มีรูปวรรณยุกต์โท

ค่าที่ปรากฏในช่องของแต่ละแถวตามแนวนอนมีโครงสร้างของค่าดังนี้ :

ค่าในแถว 1 = ค่าที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง หรืออักษรต่ำที่มี ท หน้า

ค่าในแถว 2 = ค่าที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษร ก จ ต ป

ค่าในแถว 3 = ค่าที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษร ด บ อ อย

ค่าในแถว 4 = ค่าที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ

- 6 นักภาษาศาสตร์ภาษาไทยเชิงประวัติมีสมมุติฐานว่าภาษาไทยดั้งเดิมมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์เพียง 4 หน่วยเสียง คือ *A *B *C ในคำพยางค์เป็นและ *D ในคำพยางค์ตาย แต่ในภาษาลูกปัจจุบันแต่ละภาษาจะมีการแตกตัวและการรวมตัวของเสียงวรรณยุกต์ต่าง ๆ กันไป การแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิมแต่ละเสียงเป็นด้วยลักษณะของพยัญชนะต้นซึ่งมีการดัดแปลงลงเป็น 4 แบบ (ชนิดที่ 1-4 ตรงกับแถวที่ 1-4 ในเชิงอรรถที่ 5) คือ

- 1 พยัญชนะเสียงไม่ก้อง มีลม
- 2 พยัญชนะเสียงกัก ไม่ก้อง ไม่มีลม
- 3 พยัญชนะเสียงกักที่เส้นเสียง
- 4 พยัญชนะเสียงก้อง

การแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม 4 เสียงตามลักษณะของพยัญชนะต้น 4 แบบน่าจะทำให้ภาษาลูกมีเสียงวรรณยุกต์ได้อย่างมากที่สุดถึง 16 เสียง หากการแตกตัวของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาลูกก็ได้ทำให้ภาษาลูกมีเสียงวรรณยุกต์จำนวนมากอย่างที่ควรจะเป็นได้ เพราะในภาษาลูกก็จะมีกรรวมตัวของเสียงวรรณยุกต์หรือเกิดการที่เสียงวรรณยุกต์ของค่าที่มีพยัญชนะ

ต้นตอพวกกันเหมือนกัน เช่น ภาษาไทยมีวรรณยุกต์เพียง 5 หน่วยเสียง ลักษณะการรวมตัวของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย แสดงด้วยภาพต่อไปนี้

	A	B	C	DL	DS
1	จัตวา				
2		เอก	โท	เอก	เอก
3	สามัญ				
4		โท	ตรี	โท	ตรี

บรรณานุกรม

- พุทธชาติ ชาญชยานนท์. 2536. "การเกิดความต่างด้านความสั้นยาวของสระกลางและสระต่ำในภาษาไทย," วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (สำเนา)
- . 2538. "การเกิดความต่างของสระสั้นยาว e- ee ในภาษาไทย," *ศาสตร์แห่งภาษา*, 7 (กันยายน 2538), 112-137.
- Abercrombie, David. 1967. *Elements of General Phonetics*. Edinburgh : Edinburgh University Press.
- Abramson, A.S. 1962. "The Vowels and Tones of Standard Thai," Ph.D. Dissertation, Columbia University. (unpublished)
- Abramson, A.S. and Nianqi, Ren. 1990. "Distinctive Vowel Length : Duration vs. Spectrum in Thai," *Journal of Phonetics*, 18, 79-92.
- Brown, Marvin J. 1979. "Vowel Length in Thai," in Brown, M.J. 1985. *From Ancient Thai to Modern Dialects, and Other Writings on Historical Thai Linguistics*. pp. 50-67, Bangkok : White Lotus.
- Crystal, David. 1980. *A First Dictionary of Linguistics and Phonetics*. London : Andre Deutsch.
- Delattre, Pierre. 1965. *Comparing the Phonetic Feature of English, French, German and Spanish : An Interim Report*. London : George G.Harrap & Co.
- Gandour, Jack. 1977. "On the Interaction between Tone and Vowel Length : Evidence from Thai Dialects," *Phonetica*, 34, 54-65.
- Gedney, William J. 1964. "A Comparative Sketch of White, Black, and Red Tai," *Parithat (Social Science Review)*. Special Issue. *quoted in* Brown, Marvin J. 1979. "Vowel Length in Thai," ...
- . 1972. "A Checklist for Determining Tones in Tai Dialects," in M.Estellic Smith (ed), *Studies in Linguistics in Honor of George L. Trager*. pp.423-437. The Hague : Mouton.
- Jones, Daniel. 1967. *The Phoneme : Its Nature and Use*. 3rd ed. Cambridge : Cambridge University Press.
- . 1972. *An Outline of English Phonetics*. 9th Ed. Cambridge : W.Heffer & Sons.

- Kanda Sittachit. 1976. "Observations on Short and Long Vowels in Thai," in Harris J.G. & Noss R.B. (eds.) *Tai Phonetics and Phonology*. pp. 28-32. Bangkok : CIEL.
- Ladefoged, P. & Maddieson, I. 1990. "Vowels of the world's languages," *Journal of Phonetics*, 18, 93-122.
- Lehiste, Ilse. 1970. *Suprasegmentals*. Cambridge : The MIT Press.
- Li, Fang-Kuei. 1977. *A Handbook of Comparative Tai*. Hawaii : The University Press of Hawaii.
- Sarawit, Mary E.S. 1973. "The Proto - Tai Vowel System," Ph.D. Dissertation, The University of Michigan, Ann Arbor. (unpublished)